

Posudek školitele na bakalářskou práci

Autorka: Veronika Čechová

Školitel: Mgr. Ondřej Dadejík, Ph.D.

Oponent: Mgr. Martin Kaplický, Ph.D.

Název práce:

Estetické oceňování přírody z hlediska současné environmentální estetiky

Ve své bakalářské práci se Veronika Čechová zaměřila na jeden z vlivných směrů současné environmentální estetiky, na tzv. kognitivismus. Nesoustředí se pouze na centrální postavu tohoto směru Allena Carlsona a na jeho „přírodní environmentální model“, ale snaží se uchopit téma kognitivního rozměru estetické zkušenosti (především přírodního) prostředí jemněji a rozlišuje tedy, po vzoru Nicka Zangwilla, mezi umírněným kognitivismem, jehož představitelem je v práci Malcolm Budd (a jak se ukáže i hlavní zdroj celé práce Ronald W. Hepburn) a striktním kognitivismem, který reprezentuje Allen Carlson. Cílem práce je podle autorky koncepce uvedených autorů popsat tak, aby „jasně vyvstaly rozdíly mezi těmito dvěma proudy, projevující se zásadně především v přistupování jejich zástupců k postoji nezainteresovanosti v rámci estetickém prožitku, významu relevantních znalostí a vědomostí o zakoušených objektech a vymezení estetického oceňování přírody jako přírody.“ (s. 8)

Veronika Čechová nejdříve představuje úvahy Ronalda W. Hepburna, jehož považují oba výše zmínění kognitivisté explicitně za filozofa, který téma estetické zkušenosti přírody, její specifčnosti a významu, nejen vrátil na teoretickou mapu současné estetiky, ale který dokonce rozpoznal kognitivní rozměr estetické zkušenosti přírody jako podstatný rys jí samotné. Vystává tedy základní otázka celé práce, resp. navazující řada otázek. Jaké rozdíly můžeme vysledovat mezi těmito autory, o jejichž společném náhledu není pochyb a kteří přesto netvrdí úplně totéž? V jaké šíři se nechávají Carlson s Buddem inspirovat Hepburnovými vhledy a jaký vliv má tato šíře na explanační sílu jejich teorií? Co je oním „bodem obratu“, oním rozlišujícím rysem, který nám umožňuje všechny tři teorie porovnat?

Autorka nejdříve představuje pro téma relevantní myšlenky obsažené v Hepburnově studii „Současná estetika a opomíjení přírodního krásna“, především pak Hepburnův výklad pojmu „uvědomění si“ (realizing) a jeho vztah k „pravdivosti“ jako důležitému aspektu estetické zkušenosti přírody. Tento „kognitivní moment“ v Hepburnově známé studii je místem, z něhož se právě odvíjí linie kognitivismu v současné environmentální estetice. Autorka se očekávatelně zaměřuje nejdříve na momenty a názory, v nichž se tři porovnávání autoři více či méně shodují, na srovnání estetické zkušenosti přírody se zkušeností s uměleckými díly, na vliv znalostí uměleckých děl na percepci přírody jako faktor při jeho estetickém oceňování, a dále na vliv vědomostí, poznatků na estetické oceňování přírody. A právě vyvstávající otázka po relevantních poznacích, po těch „správných“ vědomostech, které nám pomohou rozlišit mezi „hlubokým a povrchním“ estetickým hodnocením je spojujícím momentem všech porovnávaných teorií. Autorka tímto krokem, prezentací této shody vytváří pozadí pro hledání skutečně důležitých rozdílů.

Tímto nalezeným důležitým rozdílem se oprávněně pro Veroniku Čechovou stává vztah všech autorů k ideji nezainteresovanosti, či spíše k základnímu pojmovému klastru, který tato idea označuje. Pro stručnost ocituji jeden ze závěrečných a odstavců završující bakalářskou práci: „Pokud jde tedy o srovnání všech tří koncepcí, výchozí Hepburnovy a dvou forem

environmentálně-estetického kognitivismu, lze zdůraznit na závěr dva body. Za prvé, všechny korigují tradiční pojetí estetického přijetí určité formy kognice do procesu estetického prožitku. Za druhé, klíčovým rozdílem, který staví na jednu stranu Hepburna s Buddem a na druhou Carlsona, je vztah k tradičnímu definičnímu rysu estetického, k ideji nezainteresovanosti. Zatímco Carlson ji neoprávněně spojuje výhradně s objektivním a krajinným modelem, vinou toho zavrhuje a tím ztrácí možnost odlišení estetického a mimoestetického rozpoznávání, Hepburn s Buddem si dokáží představit volnější interpretaci, která je slučitelná s jejich kognitivismem. Tím se jejich teorie jeví komplexnější a přesvědčivější, neboť tvrdí, že dokáží vysvětlit to samé co Carlsonův přírodní environmentální model, ale také ještě něco navíc.“
(49)

Domnívám se, že tato slova vhodně završují položený cíl celé práce a je jen škoda, že autorka nedokázala k tomuto závěru v průběhu celé práce zřetelněji směřovat pozornost možného čtenáře. Práce poskytuje pro tento závěr dostatečnou oporu, přesněji řečeno „materiál“, nepochybně by však bylo možné ji ve smyslu přesvědčivějšího, propojenějšího představení této hlavní autorčiny teze vylepšit.

Pokud jde o celek práce, text je co do jednotlivých částí logicky a s rozmyslem vystavěn. Bylo by však možné vzhledem ke zdůraznění výše uvedené teze leccos posílit a leccos ze stejného důvodu vypustit. Práce je povětšinou psána na potřebné jazykové úrovni, obsahuje však zaznamenané (míněno zvýšené) množství překlepů, unáhlených vyvození, nepřesných či zavádějících formulací. Tyto přičítám na vrub jisté zbrklosti, jako školitel však mohu potvrdit, že autorka pracovala na jednotlivých verzích práce svědomitě a konstruktivně, byť ne vždy využila potenciál jednotlivých nabízejících se srovnání. Od prvního seznámení se s texty Veronika Čechová prokázala výrazný pokrok a má hlavní výtku tedy směřuje k ne zcela přesvědčivému propojení, usouvztažnění jednotlivých částí práce tak, aby celek více podporoval výše uvedený autorčin závěr.

Z výše uvedených důvodů bakalářskou práci Veroniky Čechové doporučuji k obhajobě a v případě úspěšné obhajoby navrhuji hodnotit stupněm **velmi dobře**.

V Litoměřicích 15. 6. 2015

Ondřej Dadejčík